

INTERVJU SA BARD SALJIHU

Priština | Data: Datum: 27. januara, 2018. godine
Trajanje: 16 minuta

Prisutni:

1. Bard Saljihu (Intervjuisan)
2. Ljura Ljimani (Vodila interviju)
3. Ermalj Gaši (Kamera)

*Simboli komentara u transkript **transkripti neverbalne komunikacije:

() – emocionalna komunikacija

{ } – intervjuiranje objašnjava gestom

Ostali simboli i transkripti:

[] – dodatak tekstu da se bolje razume

Fusnote su reaktorske dodaci koje daju više informacija za mesta, imena ili o izrazima.

Bard Saljihu: Ja sam Bardh Salihu, radim kao projekt menadžer softuera, na industriji softuera. Da, rođen sam u Prištini, ja sam porastao i većinom vremena bio sam u Prištini. Ima i neki od perioda kada sa porodicom živeli smo u inostranstvo. Bio sam i živeo sam u Holandiji oko tri godine, u Albaniji... u Americi, tamo bio sam kao *exchange student u srednjoj školi*, zatim vratio sam se dsa završim master. Zadnje tri godine ja sam, znači od godine 2014 ponovo u Prištini. Kada sam se vratio faktički u Prištini ja sam vodio Dit' e Nat i to jedno tri godin. Dit' e Nat' je bio faktički pri zatvaranja u to vreme i tako prosto desilo se slučajno... došla mi prilika meni da ja vodim i za te tri godine ja mogu reći da sam naučio mnogo za vu zemlju, i ujedno upoznao sam sav grad a da li znate da ima mnogo slojeva i generacije, prepun scena, ovaj grad je mnogo... komplikovan i imao sam priliku, znate, nikada nisam se osećao veći prištevca, tako možda koliko za ove tri zadnje godine, i...

Sada kada, su interesantne, sada su te godine od nezavisnosti i terame da razmišljam za sve ono što se desilo tokom ovih deset godina, šta se desilo deset godine prije toga, znate... sve... baš mi je drago... i upravo zbog toga u stvari želeo sam da učinim ovu stvar... odnosno intervju, jer u stvari ovo je nešto o čemu ja mislim, i nešto o čemu mi svi razmišljamo... ova su interesantna doba u celom svetu, znate, pa i ovde su jako interesantna doba i sada je dobro da se reflektuje, da se vidi sve šta se dešavalo...

Ljura Ljimani: A da li se sećate...da li si bio u Prištini u ranim 2000 tim godinama ?

Bard Saljihu: Da faktički ja '99-te imao sam 13 godina i uvek sam imao neki osećaj i uvek i pitam se uvek osećajno: "Hej, kako nisam bio ovde baš u ono vrem...oslobadjanja..." znate, nisam bio uvek imao sam neki osećaj, bili smo u Engleskoj kao izbeglice na ono vreme mi smo došli... čini mi se u septembru mi smo se bili vratili dok ovo se desilo u julu, leti, znate i... uvek imao sam neki osećaj: "Paaa, kako nisam bio ovde" i znate, kao da... FOMO... *fear of missing out* [strah da ne izgubim priliku] tako. Mada ja sam imao samo 13 godina i kako... 13 godina, tokom '90tih ja sam porastao, mnogo čudno da se namučiš da razumeš onaj koncept šta je oslobodjenje, šta je nezavisnost, šta je demokratija... ja zapamtim znate, sedam, osam godište, mi na izlasku {podigne ruke u vazduh} "Demokratija! Demokratija!" Ja nisam znao šta sam radio, po *it was a lot of fun actually* [bilo je baš zabavno]... to me *at the time* [u to vreme]... i nisam znao najbolje šta se dogadja. Ali znam kada se desilo oslobodjenje, znate, mi gledali smo vesti, gledali smo KFOR-a kako ulazi, i puno ljude idu plakajući, da, besne plakajući... i definitivno bilo je jedan osećaj... ja sam se osećao da sam bio odsutan tom danu i pluuus bio sam ljubomorani u ljude koji su bili malo stariji od mene... moj brat je bio sedam-osamnejt godina... oni su izašli, terali svoje želje, dok mi smo bili kao deca koji su morali da se vratimo kući čim padne mrak, ako da bilo je malo drugačije iskustvo ali ono što sam hteo da kažem, kada je posle stigla nezavisnost 2008 me eh tada bio je jedan osećaj za mene, "Oh, yes!" Makar na kraju stigao je moj trenutak... znate kakos... kao druga Novogodišnja noć sada, prva noć sa roditeljima, drugu noć da se izlazi, da uživaš...

Bilo je... znam... bilo je jako interesantno vreme... bilo je mnogo hladno, sećam se toga ali i nismo mnogo osetili (nasmeje se). Sećam se bilo je jedan čudan period jer četiri-pet dana, ili ne znam koliko dana, ili jedna nedelja znate da se dugovlačilo taj posao: "Hajde, jesu li proglasili? Ili nisu proglasili? A jesu li proglasili? Ili nisu proglasili?" "Oh, ne proglašavaju je danas, ne sutra, o..."

Znam barem kako mi se čini da 15. februara bilo je bukvalno kada su mislili da this is the day, dana ima da se dogadja. Ali nije se desilo, nije se desilo, bilo je kao neko kijaš kada pokušavaš da kijaš, pokušavaš da kijaš i ne može, ali kada smo se kijali... znaš 17. bilo je... ne znam man... ja sam govorio prije ovoga intervjua sa više ljudima, malo ljudi ima od kojih dobro i tačno zapam i sve i o svemu što se desilo toga dana, znate? Da znam da sigurno stotinu ljudi ja sam ljubio i zagrljio, i igrao sam sa nepoznatim ljudima... albance, i druge strane ljude, i tako i ovako znam... činjenicu da nisam poljubio ni zagrljio ni jednog srbina toga dana ali... činjenica je, ni ti sam razmišljao o tome u ono vreme, kako se osećaju srbi danas, znaš Kosovski srbi. Ovo je nešto o čemu kasnije, mnogo kasnije ja sam razmišljam za to. Činjenica da mnogo kasno ja sam počeo da razmišljam o tome, posle kada se skroz smirilo... ali i ovo je sasvim OK, ne osećam se krivim za to što nisam razmišljao toga dana. Ali, sada kada se okrenem nazad i pogledam, pokušam da natovarim na sebe celu tu stvar, i pitam se kako su se osećali srbi toga dana... a nije da nisam mogo da razumem jer pod istoj koži ili sličnoj situaciji je bio i naša zajednica jedno vreme, ranije...

Sećam se prije pet godina, meni se pojavio neki refleks, kada sam posmatrao neku zastavu nad krova kuće albanskih porodica za 0.3 sekundi meni se pojavi nekako: "Oh shit, taj čovek nije normalan, ili je poludeo, ili je mnogo..." Jer ima tu neki refleks jer ti to nisi smeo da učiniš i sada kada ja prolazim kroz Gračanice i posmatram srpske zastave kažem sebi znaš, i kažem: "Wow, do they feel the same [Uau, da li se osećaju isto] isto kako mi, kako..." Ne znam, ovo je nešto o čemu ja sam počeo da razmišljam za to, ali toga dana da ti iskreno kažem nisam razmišljao pa ni jedne sekunde, bilo je... svi smo se osećali da pf... na kraju krajeva desilo se nešto koju smo mi zaslužili i nešto koje smo čekali, i znate... nije bilo mesto toga dana, u to vreme da se razmišlja mnogo za nikoga.

Ljura Ljimani: A da li se sećaš šta si uradio toga dana ili makar gde si bio toga dana ?

Bardh Salihu: Da... u stvari danju, hmm... ne znam koji dan je bio, bio je vikend tako mi se čini... ili something... ne znam, ne mogu da pamtim da sam imao neku školsku obavezu, ni nešto slično. Bio sam u četvrtoj godini fakulteta tada. Jedna nedelja, faktički, 17 februar je nedelju dana prije mog rođendana, znači jedna nedelja prije mog rođendana kada ja napunih 22 godine. Dan zapamtim svi smo bili pored televizije gledali smo malo više ..bilo je miran dan, malo su bili vani, nije bilo nešto na razvitku dogadjaja. I... ja kažem ta stvar je bila u razvitku, nije bilo samo taj jedini dan. Nije bilo to tako da samo tako mi smo se podigli: "Hej, danas proglašava se nezavisnost." Bilo je jedno pet dana, ili možda više, kada mi svi smo bili zakačeni pored televizije, čekajući: "Oo, šta će se dogoditi, šta će biti". Pa i taj dan gledali smo televiziju, ono se desilo negde po podne ako ne pogrešim. I kada se završilo skroz onda bukvalno zapamtim da ni jedan čovek nije ostao kući njeri, svi smo izlazili napolje, nisi imao gde da ostaviš ni kola, a ja sa kolima bio sam izašao... i to bio sam uzeo X5 kola moga oca i tako znaš... bio sam jednim drugarom i jednom drugaricom, tada sam se zabaljao sa jednom drugom curom u to vreme... *at the time*... u to vreme, i bilo je jedna vrlo čudna situacija bila je nekako neki tip, ne znam zašto nije valjalo da joj kažem da sam bio sa jednom drugom curom, pa u stvari ja sa tom drugom curom nisam ništa imao... da li me svataš ...tako da taj deo bio je malo komplikovano i želeo bih da izbrišem taj deo toga dana.

Inače sa tom drugarštvom i sa X5 mi smo se kretali celo vreme kao debili, i nije se ni imalo mnogo mesta kuda bi mi šetali jer svaka ulica bila je blokirana. Tako da smo išli peške jedno 50 metara, i stajali smo, onda ideš da igraš kolo u sred puta, poljubili se zagrlili sa bilo kim koji je pored tebe, onda opet ulaziš u kolima i nastaviš, putem naidješ na drugom party. Bukvalno mi samo smo menjali od lokala do lokala i kucnuticsa svima čaše i nastavljamo. Samo jednu pamtimda je bilo hladno do që ekstrema? Ne znam koja je temperatura bila, ali imam jedan utisak da je bilo ledeno, ekstremno hladno ali ljudi opet... tu su bili svi napolje... svi smo bili zadovoljni... Super je bilo... u stvari bilo je tačno, što je mnogo interesantno, mi svake godine slavimo, "17 februar, 17 februar" ili svaki dan nezavisnosti, na primer u Americi pije 200 i više godina je bilo ali oni slave taj dan, luduju skroz... ili 100 godišnica Albanije, ali mi smo svi bili tu toga dana i samim tim taj dan dobija svoju posebnu značajnu. Koliko ljudi bih mogli da mi kažu da su bili tu, oga dana kada su proglasili nezavisnost? Barem kao što smo govorili o televiziji malo prije, ja pamtim jednu jako interesantnu stvar. Bila je jedna cura tamo, gde se potsuju narodni poslanici, i ona je skupljala potpise, bila je jedna cura sa krakom kosom i celoga dana on a je bila u televiziji samo ona. Pitam se zašto ja pamtim to, jest jer nakon nekoliko godina imao sam priliku da upoznam tu curu i bila je moja koleginica. Hana Bajrami zove se, ona nije mogla više od 19-20 godina kada je radila taj posao u 2008 godini. Ja zapamtim, posle smo se sreli mnogo kasnije i ja sam joj reko: "Izvini jesi li ti bre, ja tebe poznajem po nečemu, da nisi ti ona cura znaš ona koja je skupljala potpise?" Ona: "Da." I meni je bilo interesantno iskustvo da se sastajemo mi. Inače, jedno tri idućih dana, ne zapamtim. Stvarno, mi smo mnogo pili, svi smo mnogo popili toga. Pa i bilo je malo taj dan... takav dan je bio. Inače bila je nedelja, ili bila je subota a, ili meni se čini već meni... u meni je taj utisak da je bio vikend.

Ljura Ljimani: Nemam pojma... u stvari kako si rekao da se proglasila nezavisnost popodne, da tačno u 3:50 minuta, I guess bio si kući pored televizije?

Bardh Salihu: Da svi smo bili... zato ja zapamtim, bili smo nekoliko dana faktički i jošjedan dan unapred, bilo je sigurno jedan dan prije nego da se proglašava i tako da bili smo mi nekoliko dana cela porodica e, pored televizije, na čekanju... (smeje se). Mnogo interesantno. Zaista mnogo interesantno mi je bilo sve ovo...jer ja, na primer sada, u '99 toj imao sam dvanest godina, dok 22 godine u 2008 godini, sada ja punim 32 godine i možeš da središ sve što se dešava ida gledaš iz jedne perspektive malo drugačije, i u stvari mi smo imali dosta vremena da izlazimo i da vidimo što se događa. Ja kao dete nisam baš najbolje svatio šta se dogodilo, nego ja sam čitao, *fine* [u redu]... meni su pričali ljudi o svemu kako je bilo u stvari ovaj događaj, ovo je mnogo čudna stvar za jedno dete. I posle za jednog dečka sa 22 godine je opet sasvim drugo, imaš neku dozu inata, imaš nešto ono.. da li znaš... jedna sasvim druga perspektiva, sasvim drugo ali sad taman možeš da reflektiraš i da kažeš: "Wow! Šta se desilo?" I može, *deal*... jer ja mislim da na ovom redu smo mi svi ljudi, mi smo svi traumatizovani, svi ljudi koji su prošli '90-tu, imaju neke mane...

Radise o tome da na primer mi u Prištini, govorim od moje perspektive me o konë qështu, nuk u ndishim shumë thu që nemamo pravo da se žalimo za to što se dešavalo da li znaš, jer mnogo dobro smo prošli, mi dobro, super, ne nije nas niko ubio niti je neko nekoga od nas ubio, ne... meni samo jedan tečak mi umro posle rata, znaš, *that's fine* [To je u redu], ljudima su masakrirali celu porodicu. Bilo je jedan utisak da smo mi dobro prošli, spasili smo se, super i nemamo razlog da se osećamo traumatizovani jer u stvari bilo je nama lakše. Ali sasvim kasnije meni se dešavalo neka stvar, tokom 2013-14 godine, bio sam otišao Jeruzalimu, sa škoom kada sam bio u master u Americi, bili smo u Jeruzalimu sa grupom i obišli muzej Holocausta, i normalno to je stvarno jako užasno, to iskustvo je

preterano užasno, ali kada se završilo, trajalo jedno sat ipo, ili dva, prešao sam sav muze i kada sam završio mene je dohvatio neki napad, neka vrsta napada od panike, znaš i... počeo sam da plačem, da ne da plačem nego ne umem da opišem... pa ne da sam plakao nego preterao. I nisam umeo da prestanem. Na tome već kada mi rekla profesorica: "Šta ti je a?" I kada mi rekla: "Šta ti je?" To je bilo još... tri puta većim intenzitetom i takva napeta situacija... i oko mene skupljala se cela grupa, bili su jedno 15 ljudi: "Šta ti je, šta ti je? A jesi li dobro?" Pokušali da mi pomažu, nisam mogao ni da govorim ni da dišem, ali tada po prvi put ja sam svatio i kažem možda nama je bilo lako i lakše, pa cela ta situacija je bila mnogo konfuzuzna za jedno dete. I ja mislim da svi se tako znamo: i srbi, i kosovari, i albanci, da li znaš i oni albanci iz Albanije imaju svoje probleme, i ko je prešao to vreme, ko je porasto u to vreme, da li znaš, i doživeo je...

Ali interesantno je, da sada na kraju posle svega ovoga vremena mogu malo da razmislim šta se sve dogodilo, i da postavljam stvari na svoja mesta. Ja za sebe osećam se vrlo dobro, kao kosovac, dobro se osećam, prošli su deset godine. Znam da imamo problema, znam da je mnogo posla... znam da smo mi mnogo cinični i mnogo je teško po nekad da osetimo i vidimo, da li znaš, kako ima da se izvućemo iz ove situacije, pa... dobro je nama! Dobro smo, mi zaboravimo na toda smo dobro. Ljudi su na putu prosperiteta, ljudi zaborave, znaš, nisu na mucu, ne da im nešto nedostaje - svega imamo. Imamo sve mogućnosti da radimo sve što željimo mi i jednu sitnu stvar mi pravimo kao *bauk for granted*... ne bih znao kako da kažem na Albanskom tu reč...

Ljura Ljimani: Për të qenë...

Bard Saljihu: Da bude. Da sloboda koj mi ukusimo. Zaboravimo da smo jedan od naj slobodnih naroda u rejonu, ponekada mogu da kažem muj. Da imamo dosta problema ali mi smo slobodni. Jesmio slobodni, možemo da radimo što nam duša oće, što mi pada na pamet ja mogu da radim, ja mogu sad da kažem Hašim Tači je idiota. And that's fine, jer sam slobodan da kažem tu stvar. A da li me svatiš? On je naš predsednik, ali ja mogu da kažem to i meni da se ništa ne dešava. Nema niko da me mrzi, nema niko da vodi računa oko toga, a kamoli da me mrzi. Eh ovo je nešto kojom se sada ovo je nešto kojim da bi bili, mi treba ponovo misliti razmišljati svi o ovim stvarima. Jer po nekada mi uzimamo: "A, ovo li? Da." I zaboravljamo koliko smo se namučili da postizemo do ovde. I ponekad mislimo da je jednosavna stvar, to je nešto što smo zaslužili i mora da bude tu za uvek. Nije tako... mi smoukusili takvo iskustvo koja nije bila tu... ponekada ja kažem ljudima: "Polako bre, jer dobro je, super je." Pa da li znate... i ne znam ali možda sa jednom merom dolazi ova stvar, mislim godinama. Jedino mislim... da ima mogućnosti da bude nešto ovde... ima nešto za ovaj narod, ima neke iskre, jedna vrsta duše za koju ne znam šta je, ne umem kako da ga nazovem, ne znam... ja se nadam da mogu da nastavljam ovu temu nakon deset godina i da vidimo...

Ljura Ljimani: Šta ćeš da radiš za desetu godišnicu?

Bard Saljihu: Pff... prvu noć sa ukućanima.

Ljura Ljimani: (smeje se)

Bard Saljihu: A, znate, pa garant sa porodicom da se provodimo, ne znam...mnogo too much, počelo je sada da se ...

Ljura Ljimani: Možda dolazi Rita Ora.

Bard Saljihu: Očeli doći? Da li se dešava a? *That would be nice* [To be bilo lepo]. OK. Ne znam, ne. To oču da kažem: nisam nijednom više slavio, 17tg. Ja sam bio tu toga dana i nikako ne znam, ima jedan osećaj kojeg ne možeš da obnavljaš taj osećaj pa i da si bio tu toga dana, djabe slaviš ceo dan, nije ista stvar. Možda baš zbog toga, baš naterame da razmišljam, nikada više nisam slavio zaista 17. i bio sam tu 17. februara 2008 godine. That èas the real one. I to je bilo to.

Ljura Ljimani: OK, puno vam hvala.

Bard Saljihu: Nema zašto .

